

Jak vybrat pro debatu vhodné téma a tezi/otázku

V této části představíme návod, jak pro debatu formulovat dobrou otázku. Debatní otázky se využívají v základním formátu debaty 2 řečníků proti 2 oponentům, se kterým se seznámíte v následující kapitole. V jiných formátech debaty se mohou používat také teze, návrhy nebo jiné typy formulace problémů, o kterých se debatuje.

Vymyslete si relevantní obecné téma:

Lidé obvykle debatují o tématech, která v dané době nějakým způsobem hýbou společností nebo prostředím, v němž se pohybují. Proto by dobré debatní téma mělo být pro skupinu debatujících relevantní a mělo by vycházet z aktuálního dění. Ve většině debat se řeší sociální, politické, morální nebo ekonomické problémy v nějakém konkrétním regionu.

Zformulujte vhodnou debatní otázku:

Jakmile máte vybráno téma, o kterém chcete debatovat, může z něj přirozeně vyplynout debatní otázka. Debatní otázka by svou formulací měla splňovat určitá kritéria:

- **Otázka by měla obsahovat frázi „má se“ či „mělo by“.**
Dobrá debatní otázka vždy předkládá nějakou tezi.
- **Musí se jednat o zjišťovací otázku (ano/ne).**
Musí se na ni tedy dát odpovědět ano, nebo ne.
- Měla by být (v co největší míře) **právně definována**.
- **Musí být praktická, nikoliv odborná nebo teoretická.**
Mělo by se v ní navrhnout konkrétní opatření nebo předpis, například legalizace manželství osob stejného pohlaví či zavedení branné povinnosti.
- **Měla by být formulována kladně (nikoliv v záporu).**
Na tezi, kterou obsahuje, by mělo být možné odpovědět ano.
Otázka by neměla obsahovat „ne“.
- **Měla by se týkat něčeho, co je obecným zájmem** (obvykle něčeho politického).
- **Měla by být formulována konkrétně** (a co nejstručněji).
- **U zvolené teze by měly být vyváženy skutečnosti hovořící pro a proti ní.**
Řečníci vystupující ve prospěch otázky i proti ní by měli mít možnost najít pro svou pozici argumenty.
- **Téma by mělo být v dotčeném regionu kontroverzní**, tak aby pro debatující bylo snadné narazit na skutečnosti hovořící pro tezi, či proti ní.

Několik příkladů dobrých debatních otázek:

- Měla by Litva legalizovat využití konopí pro rekreační účely?
- Měl by být v EU zaveden nepodmíněný základní příjem?
- Měl by být věk pro účast ve volbách do Evropského parlamentu v celé EU jednotně snížen na 16 let?
- Měla by Evropská unie zřídit nezávislou veřejnoprávní televizi?
- Měly by být v Polsku legalizovány sňatky osob stejného pohlaví?

Několik příkladů špatných debatních otázek:

- **Proč by měla Evropská unie budovat vlastní armádu?**
- *Otázka nic nenavrhuje, ptá se proč; a nelze na ni tedy odpovědět ano ani ne.*
- **Měla by být výuka o sexuálním obtěžování povinnou součástí středoškolských osnov?**
- *Doporučuje se, aby debatní otázky přesně vymezovaly místo.*
- **Nemělo by se NATO zapojit do rusko-ukrajinské války?**
- *Otázka je formulována v záporu („Nemělo“).*
- **Měli by všichni lidé obdržet vysokoškolské vzdělání?**
- *Tato otázka je příliš teoretická, nenavrhuje konkrétní opatření.*
- **Mělo by být ženám v Kanadě zakázáno volit?**
- *Tato otázka je nemorální.*

